

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

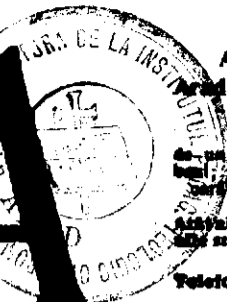
pe un an	20 cor.
pe 6 luni	10 cor.
pe 3 luni	5 cor.
pe o lună	2 cor.

N-ri de Duminică pe an 4 cor.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un rând garsonat: prima dată în luna, a doua oară în luna, a treia oară în luna, a patra oară în luna, a cincea oară în luna, a șasea oară în luna, a șaptea oară în luna, a opta oară în luna, a noua oară în luna, a zecea oară în luna.

Abonamentele, cât și inserțiile, trebuie să se plătească în avans.

Telefon pentru oraș și comitate.

Scrisori adresate nu se primesc.

Proptele slăbiciunii.

Primul ministru Tisza e un om tânăr și la aparență foarte îndrăzneț.

Aceste sunt două calități, pe care se zice că le are. Că e tânăr, e neîndoios; dar întrucât e și îndrăzneț în validitatea pretențiilor sau ideilor sale, asupra acestei chestiuni mai încapе vorbă.

I-s'a atribuit de merit, că a frânt obstrucția. Dar e ușor în țara ungurească să-ți faci merite, să faci geniale trăsuri politice, dai drept preț de rescumpărare a situației tale ceea-ce nu este al tău. Tisza a dat obstrucției spumegătoare de șovinism proiectul de reformă școlară al lui Berzeviczy, croit pe spinarea naționalităților.

Dar totuși e îndrăzneț!

E îndrăzneț; ni-o dovedește scrisoarea sa dela Geszt, prin care declară război opoziției foste obstrucționiste, anunțând ca element prim în programul său, pentru sesiunea parlamentară ce acum s'a deschis, revizuirea regulamentului dietei, cu reducerea dreptului la cuvânt.

Dar cât-ce a răsunat trîmbița primului ministru și iată că se adună, nu partizanii săi, mamelucii sub steag, ci se dă în vileag idea unei crâncene opoziții aliate, a unei noi obstrucții, contra atentatului primului-ministru contra constituției.

Plin de avânt și vervă a fost primul ministru în scrisoarea sa către alegătorii din Ugra; dar când a văzut ce curent se por-

nește când a constatat, că înmuierea tonului scrisorii sale, convocarea matadorilor diferitelor partide maghiare la o anchetă, pentru pregătirea unei reforme a regulamentului dietei, a fost refuzată categoric din toate părțile, — simțitu-și-a temporalitatea puterii și relativitatea energiei, și iată-l că recurge la... propte.

Și cine putea fi mai chemat, cine este oare mai competent, pentru a pune umărul în spriginul guvernului, decât neo-maghiarul Vészi-Veisz?

Iată-l dar pe acest patriot, că se prezintă în fața alegătorilor sei, scoate moaștele din morminte, pentru a împodobi cu aureola șovinismului acelora, pe noul stăpân și reprezentant al liberalismului maghiar.

Vészi le-a spus alegătorilor săi din Buda, că Tisza calcă pe urmele bărbaților mari, a oamenilor providențiali, cari au procopsit această țară cu instituții moderne, cum este de exemplu căsătoria civilă, — deci, duhul lui Szilágyi Dezső se sălășluiește în actualul prim-ministru și e vorba de realizarea, de ducerea la îndeplinire a unui propus a marelui maghiar Szilágyi, în restrângerea libertății cuvântului în parlament.

Inchinați-vă deci, părinți ai patriei, în fața gândului avut și a ideii lui Szilágyi, pe care s'a hotărât s'o intruzeze tinărul și vajnicul prim-ministru, plin de energie.

Și neo-maghiarii oare nu vor asculta glasul apostolic al coreligionarului lor? De sigur ei nu au nimic de pierdut, căci politica lor este: a tăcea și a profita.

Dar par'că totuși era prea puțin glasul autoritativ al redactorului dela «Budapesti Napló».

Tinărul prim-ministru prea a dat pînă nenorocitului Rocinante, așa că trebuie să-i mai înfrîneze avântul.

Prilegiul e la îndemână!

Casina din Terezianul Budapestei sârbătorește aniversarea a 101-a dela nașterea adevăratului patriot Deák Ferencz.

Petrecerea merge sub firma tinerimei universitare și asistă întreagă elita politică ministerială.

Se țin la banchet toaste; prezidentul banchetului, primul ministru, de ce n'ar profita de acest incident, pentru a-și câștiga o proptă, scopurilor sale politice?

Ridică un toast. Sârbătorește amintirea lui Deák și la masa albă poate să-și permită a spune, că merge pe urmele strălucitului său antecesor. Și cine nu-l va aplauda? Acel ce nu sunt politicoși și cari nu sunt de față.

Dar spusele unui prim-ministru întotdeauna ajung mai departe decât în auditorul prezent la masă, — deci, iată prilegiul de a se face declarațiuni politice.

N'a pierdut ocazia dl Tisza, și după ce o cârje îi era Vészi iar pe cealaltă și-o croise din amintirea modern-comentată alui Deák, un moment s'a simțit la largul său, și a declamat despre idealul de stat maghiar.

Dar de odată în minte îi răsare icoana unei noi obstrucții, și curajosul, îndrăz-

INUNDAREA

DE

EMIL ZOLA.

I.

Numele meu e Louis Roubien și sunt de 70 de ani. M'am născut în satul Saint-Jory, care se găsește la o distanță de câțiva kilometri dela Toulouse, pe Garone în sus. Am muncit în viața mea mulți, foarte mulți ani, ca să-mi scot pâinea din pământ și în sfârșit a dat binele peste mine, așa că acum o lună încă, eram cel mai bogat țaran din întreaga comună.

Părea că binecuvântarea s'a lăsat asupra casei noastre, norocul venea cu ghiutura, soarele par'că ni-ar fi fost companist, și nu-mi aduc aminte de un singur rod slab.

Eram, cam o dozină de suflete, în casa noastră cu dar dăruită.

Eram eu însu-mi, moșneag sănătos, care puneam copiii la muncă și nu era un singur lucru la care să nu fi dat mână de ajutor, apoi fratele meu mai tânăr, Petre, flăcău tomnatec și fost vagmistru, sora noastră Agatia, care după moartea bărbatului său s'a întors la noi, cea mai de frunte gospodină, căreia drum depărtat și nu-i găsea asemenea, mare, puternică, și pururea în bună voie, de-î răsuna risul sgomotos în tot satul. Apoi era o ceată întreagă de copii și nepoți. Fiul meu Iacob și nevastă-sa Rasa, cu fetițele lor Amanda, Veronica și Maria. Cea dintâi era mări-tată cu Ciprian Bonisson, un om foarte cum se

cade, și imi dăruiseră deja doi strănepoți, un băiețel de doi ani și un pușor de 10 luni. Veronica era de curând logodită cu Caspar Rabuteau, iar a treia, Maria era așa gingășică, așa blondă și albă, de puteai s'o ieși drept domnișoară.

Toți la olaltă, 12 membri în familie și eu eram moș și strămoș. La masă ședea la dreapta me: Agatia, Petre la stânga, iar copiii incheiau cercul. Ședea rinduiți după vîrstă, până la cel mai mic, care deși era abea de 10 luni, își menea supra ca unul mare.

Ce mese plăcute au fost acelea! Lingurile se isbeau de farfurii, toți aveam poftă de mâncare!

Dar veselia! Copiii mâncau și rideau deodată!

Ce mândru și ce fericit mă simțeam, când copiii întindeau mâinile spre mine și imi ziceau:

— Bunicule, mai dă-ne o bucată de pâine, o bucată mare, bunicule, mare-mare!

Zile fericite! Curtea noastră răsuna de cântece vesele, dar mâinile nu țineau sârbătoare, ci făceau și lucrau strajnic. Iar seara ședeam tîgîniți împreună și Petre inventa jocuri frumoase și povestea anecdote militare comedioase. Duminica cocea prăjituri Agatia, pentru copii; iar Maria, cânta cu vocea ei dulce cântece frumoase induioșătoare. Cum sta ea cu buclele-i blonde curgând la vale, ochii deschiși mari și cu mâinile încleștate, părea o sfântă.

Eram așa de fericiti, n'am fi vrut să ne despărțim nici odată. Când s'a căsătorit Amanda cu Ciprian al ei, am făcut o ridicătură peste casă; și ziceam rîzînd, că pentru Caspar și Veronica

va fi de trebuință o a doua ridicătură și tot așa în sus, până în ceriu, pentru viitoarele părechii. De mutat, nimărui nu-i venea gând, mai bucuros am fi făcut un oraș întreg din curtea noastră. Căci, spune d-ta, dacă există ceva mai frumos, decât să-ți petreci toată viața și să mori acolo unde te-ai născut?

Primăvara a fost în anul acesta deosebit de frumoasă. Sămănăturile promiteau să fie bogate cum n'au mai fost de mult. Făcusem, cu fiul meu Iacob, o revistă peste câmp. Pornisem cam pela 3 ciasuri după amiază. Locurile noastre, cari se întindeau pe malul Garonei, erau de-o minunată verdeață; deși era abea la începutul primăverii, iarba ajunsese înaltă de trei urme, iar școala de pomi, plantată abea în anul trecut, dăduse niște loze cari ajunseseră de un metru. Am vizitat sămănăturile de grâu și via; le câștigasem câte una, pe rînd și crescându-ne averea, proprietățile ni-s'au mărit foarte mult. Grăul era frumos, iar via înflorită promitea un admirabil cules. Și Iacob ridea satisfăcut, bătându-mă pe umăr:

— Ei, tată, noi nu vom duce nici când lipsă de pâine și de vin. Se vede că d-ta ai făcut contract cu Dumnezeu bunul, de îți revarsă binecuvântarea peste pământurile d-tale num'asa?

Iacob avea dreptate; de bună seamă binecuvântarea lui Dumnezeu era peste noi, căci noi eram mai norocoși decât ori care altul. Părea că suntem la adăpost de orice nenorocire. Bătea peatra jur împrejur, pământurile noastre rămăneau scutite. Făcea floxera pagube în viaa vecinului, viaa noastră rămăneau neatinsă. Vită nu ni-s'a îmbolnăvit nici când, copiii ne creșteau plini

nețul bărbat, înțelege, că dela Geszt până la Budapesta nu-i așa lung drumul, mai ales când mergi cu trenul accelerat. . .

Și iată-l că în discursul plin de vervă ajunge la minunata întorsătură :

»Remarc, că ceea ce privește una din cele două lucruri, adică, restrângerea discuției asupra proiectului relativ la recruții dacă în acesta văd (opositionali) primejdia cea mare, eu așa cred, că foarte ușor, ne vom înțelege unul cu alții. Pentru că eu, întrucât privește opinia mea personală, aş socoti-o pe deplin justificată și bună, dar nu o socotesc atât de necesară, ca să nu o ofer drept concesiune, pentru eventuala liniștire a sufletelor.»

E bine să ne oprim asupra acestei declarațiuni și să ne facem reflexiunile asupra ei.

Primul ministru, în aplausele convivilor dela banchet declară, că în interesul monarhiei, a cauzei armatei ei, nu va căuta să restrângă libertatea cuvântului în dietă. Va da deci voie liberă și pe viitor orgiilor șoviniste, făcute în parlament, contra monarhiei, contra armatei și în definitiv contra celeilalte jumătăți a monarhiei.

Și dacă primul ministru, îndrăznețul, curajosul Tisza capitulează de pe acum, face această concesiune, pentru că e trebuință a se introduce o reformă restrictivă a regulamentului dietei?

Așa albă se cunoaște!

Luptei kossuthiste contra dinastiei i-se va lăsa teren liber; restricțiunile ce se vor face, se vor face numai în vederea pregătirii parlamentului «maghiar» pentru cazurile când naționaliștii vor pătrunde și ei în parlament.

Morala acestei afaceri cu proptele, energie specifică și concesiuni dar, este și rămâne :

Înc'o piele de pe naționalități, ș'apoi Regelui îi vom spune, că mai mult n'am putut.

Ear asta se numește liberalism și activitate parlamentară sub un regim liberal.

DIN ROMANIA.

Familia regală la Iași. Marți dimineață, la orele 5 jum., s'a făcut, înnoșirea bisericii Sf. Nicolae Domnesc. La intrarea în curtea bisericii se ridică o poartă monumentală împodobită numai cu brad, deasupra stema României și coroana regelui. La fiecare stâlp sunt portretele lui Ștefan-cel-Mare și Regele Carol, având deasupra fiecărui anul 1903 și 1904.

Serviciul divin s'a terminat la orele 11 jum., când Familia regală s'a dus la comandament, unde la orele 12 jum. a avut loc dejunul.

Dejunul. Toastul M. S. Regelui.

M. S. Regele a binevoit a invita la dejun pe: Prințul Urusoff, guvernatorul Basarabiei și trimisul special al M. S. Împăratului Rusiei, cu suita sa; dl general Wanka, trimisul special al M. S. Împăratului Austriei; dl P. P. Carp; consuli Rusiei și Austro-Ungariei; dl N. Gane, prefectul județului; dl C. B. Pennescu, primarul orașului; d-nii colonel Schubert; Hina și Crivăț, membri la curtea de apel; Lecomte du Nouy, Mavrocordat, Ghica-Deleni, Buzdugan, președintele tribunalului; G. Săndulescu, prefectul poliției, etc.

M. S. Regele a ridicat la sfârșitul dejunului următorul toast :

„Împlinesc o datorie scumpă inimii Mele ridicând un toast pentru Majestatea Sa Împăratul Francisc Iosif și pentru Majestatea Sa Împăratul Nicolae, cari au binevoit a Mă saluta prin trimiși speciali în a doua Mea Capitală. Exprimând vîile Mele mulțumiri pentru această grațioasă atențiune, fac urări fierbinți pentru fericirea Lor și prosperitatea puternicilor Împărați, legate printr'o strînsă prietenie cu România.

Beau în sănătatea Măjestaților Lor Împăratul Austriei și Rege al Ungariei și a Împăratului Rusiei“.

Vizitele M. S. Regelui.

La Sf. Spiridon.

M. S. Regele, însoțit de dl președinte al consiliului D. Sturdza, a vizitat la orele 3 d. a. Epitropia așezămintelor Sf. Spiridon, unde a fost întâmpinat de d-nii miniștrii Em. Costinescu, V. Lascar și Em. Porumbaru; d-nii efori At. Gheorghiu și Dr. C. Botez. D. efor Gheorghiu a prezentat M. Sale raportul de starea așezămintelor epitropiei, și de întregul corp medical al spitalului.

M. S. Regele a asistat la serviciul divin oficiat în biserică Sf. Spiridon, de P. S. S. Arhiepiscopul Ghenadie Georgescu, vicarul mitropoliei, după care a vizitat epitropia și spitalul.

Majestatea Sa a exprimat d-lor efori și corpului medical Înalta Sa satisfacțiune de mod cum a găsit acest așezământ.

La liceul Național.

Dela Spiridonie M. S. Regele s'a dus la liceul Național, unde a fost întâmpinat la intrare de dl director M. Tomida și de întregul corp profesoral.

Regele s'a dus direct în amfiteatru, unde corul liceului, condus de maestrul de muzică dl Mezetti, a intonat imnul regal și alte cântece naționale.

M. S. Regele a binevoit a exprima Înalta Sa satisfacțiune dlui Mezetti pentru frumoasa execuțiune a corului, a trecut apoi în sala de gimnastică, frumos împodobită cu ghirlande de brad și steaguri naționale.

Aci o echipă de 36 elevi din clasele II și III. sub conducerea maestrului de gimnastică, dl Negruți, a executat diferite mișcări și jocuri gimnastice cu cântece patriotice, cari au impresionat foarte plăcut pe Majestatea Sa.

Adresându-se apoi elevilor le-a pus diferite întrebări, în ce clasă sunt și ce vîrită au.

— De câți ani ești d-ta? întrebă Regele pe unul din ei, mîngăindu-l pe obraz.

— De 15 ani, Maiestate.

— Și ești așa de mic? Trebuie să creștii mai mare.

Apoi mîngăind pe un altul pe obraz, anume Panaitescu, îl întrebă :

— Al cui ești d-ta?

— Al lui tata, răspuse repede micul elev. M. Sa rîse cu plăcere de acest raspuns, în care timp asistența izbucni și ea în rîs.

Retrăgându-se din sala de gimnastică Regele își exprimă Înalta Sa mulțumire dlui Negruți, după care adresându-se elevilor de zise :

— Sunt foarte mulțumit de voi! Sănătoși copii!

Cuvinte la care elevii răspunseră cu urale entuziaste și prelungite.

Chemând apoi pe dl Negruți, Maiestatea Sa îl întrebă dacă poate să mai facă asemenea jocuri ca să asiste și prințul Carol.

D. Negruți răspuse că elevii dela școala militară fac jocuri și mai perfecte decât aceștia.

Atunci Suveranul hotărî ziua de poimîne, când va asista și prințul Carol.

După aceea Regele a intrat pe rînd în sala de desen; la biblioteca întreținută de elevii clasei VIII; în clasele VIII la limba germană, a VI la matematică și limba franceză, punând diferite chestiuni elevilor.

La plecare, din fiecare clasă Regele adresa elevilor, cuvintele „sănătoși copii“, la cari elevii isbucneau în urale.

de sănătate; părea că un cercuit de pază ne încunjură, nimica rău nu ni se putea întâmpla. Așa de fericit, încep să mă gândesc, și găsesc că e lucru firesc: nici când eu rău nimărui nu am făcut, oare nu acestei împrejurări îi datorez norocul meu?

Înainte de a ne întoarce acasă, seara, am vizitat și proprietatea ce aveam în celalalt capăt al satului. Plantațiunile de dud se prinseseră minunat, iar migdalii încărcăți cu floare promiteau bun câștig.

Și ne-am apucat să facem nouă planuri: în dată ce vom avea bani de prisos, avem să mai cumpărăm pământ, ca să putem împreuna locurile ce le avem la cele două capete ale satului. Dacă semănăturile din anul acesta se țin, după cum promit, se împlinesc acest vis.

Discutând în chipul acesta, ne întorceam spre acasă; nu ajunsesem în curte, când vedem pe Rosa, făcând gesturi istețe și strigându-ne:

— Grăbiți-vă, haideți!

Ne fătase o vacă. Toată casa era în mișcare pentru acest eveniment. Tușa Agatia cea grasă, se grăbia și ea la fața locului, iar fetele giugiuleau vițelul cel frumos. Era o nouă binecuvântare. Nu de mult am fost nevoiți să mărim grajdul: aveam la o sută capete de vite, vaci, oi, nesocotind caii.

— Asta-i zi eu noroc! zice eu. Trebuie s'o cinstim cu un strop de vin bun.

Rosa ne chiamă la o parte și ne spune că a venit Caspar, mirele Veronicăi, ca să ne întrebe, pe când să punem ziua nunții. Îl oprise la masă, ceea ce nouă foarte ne convenia, căci îl aveam tare drag. Caspar era feciorul cel mai

mare al unui țaran bogat din Moranges; un flăcău de 20 de ani și de-o putere uriașă. Era vestit până departe, pentru forța sa. La o serbare din Toulousa el a trîntit pe Marțial, cel mai renumit atlet din întreaga Franța sudică. Și cu puterea asta extraordinară, era bun de inimă și rușinos ca un copil; el se făcea roșu la față, când Veronica îl privea lung.

Rugați pe Rosa să-l cheme căci el rămăsese în curte, unde ajută servitorilor la lucru. Când a intrat în sufragerie, unde îl așteptam, îmi zise fiul meu Iacob :

— Vorbește-I dragă tată.

— D'apoi — întreb eu — ai venit dragul meu, ca să stabilem ziua cea mare?

— Așa-I, tată Roubieu, — răspunde Caspar, făcându-se roșu la față ca macul.

— Nu trebuie să te rușinezi, dragul meu, — prinsăi eu earăși vorba. Dacă îți convine, să fie 10 Iulie ziua sfintei Felicia. Astăzi suntem în 23 Iunie; va să zică, ai mai avea de așteptat mai puțin de 20 de zile. Răposata mea soție, sâraca, se numea Felicia. Ziua ei vă va aduce noroc — te învoiești, da?

— Da, tată Roubieu, îmi convine; va să zică rămânem pe ziua de sfânta Felicia.

Și el îmi strînse mâna, mie și feciorului meu, cu așa putere, de ar fi putut cu ele repune un bou. După aceea sărută pe Rosa numindu-o mamă. Acest tînar uriaș cu mâni teribile iubia pe Veronica cu un amor ne mai pomenit. Ne mărturisea că de sigur se bolnăvia de cumva nu i-am fi dat pe Veronica.

„Acum rămâi cu noi la masă“ îi zisei eu. Haideți, haideți mai iute, că eu îs libnit de foame.

Eram doisprezece la masă. Rosa imbiea locului Caspar lângă Veronica și el privia gingaș la logodnica sa, uitându-și de mâncare; și era așa de emoționat, că acuș acuș îl podideau lacrimile. Ciprian și Amanda, cari erau căsătoriți numai de 3 ani, zimbiau. Iacob și Rosa, cari duseseră greul vieții la olaltă 25 ani, cu toate că erau serioși, din când în când aruncau așa priviri, unul altuia, din cari se putea vedea, că amorul nu se stînsese încă din inimile lor. Și eu; eu mă simțiam așa de bine la fericirea celor îndrăgostiți: un pic de fericire cerească se revarsă peste masa noastră.

O, ce bine ne-a căzut în seara aceea cina!

Cât de vioși și ce fericți eram! Agata, cea pururea veselă, nu putea din destul să-și îplinească voia, și Petre voia să ne enareze despre un liaison al său, ce-l avusese cu o domnișoară în Lyon. Din norocire însă eram deja după cină, vorbiam toți deodată și nici unul nu asculta la el.

Adusesem două sticle de vin de cel vechi, din pivniță și beură pentru „norocul bun“ al Veronicăi și a lui Caspar.

„Norocul bun“ înseamnă la noi la țară, că căsătoriții nici când să nu se certe într'olaltă, să aibă prunci mulți și să-și câștige bani albi pentru zile negre.

(Va urma).

Plecând dela liceu în ovațiunile calde ale elevilor, M. S. Regele binevoi a exprima înalta sa satisfacțiune diu director și corpului profesoral pentru progresele realizate de această școală.

La penitenciar.

M. S. Regele s'a dus apoi la penitenciarul central, unde a fost întâmpinat de dl Gr. Dianu, director general al închisorilor, care prezintă raportul de starea deținuților, și de dl Leonescu, procuror general.

Aci trecu pe dinnaintea deținuților, înșirați în curtea penitenciarului, și apoi vizită închisoarea.

Maiestatea Sa binevoi a grația pe toți deținuții ale căror pedepse expiră până la sfârșitul lui Octombrie 1904.

În ceea-ce privește pe comandantul cari merită reduceri de pedepse, M. S. a luat raportul spre a-l examina acasă.

La orele 6 seara, M. S. Regele însoțit de dl Sturdza, se reîntoarse la comandament.

Vizitele M. S. Reginei.

M. S. Regina și A. S. R. Principesa Maria s'a dus la orele 3 $\frac{1}{2}$ d. a să viziteze școala primară de fete „Carmen Sylva“.

Aci M. S. a fost întâmpinat de dl ministru Sp. Haret și de d-nele institutoare. Directoarea a oferit Augustelor vizitatoare frumoase buchețe de flori.

De aci M. Sa și A. S. R. au vizitat școala profesională de fete „Sf. Sava“, unde de asemenea a fost primită de dl ministru Haret și de corpul profesoral, oferindu-le flori.

La orele 5 d. a., M. S. Regina a binevoit a invita la un ceaiu la comandament un număr de vre-o 40 de doamne din societatea ieșană.

A. S. R. Principele Ferdinand, Principele Wilhelm și Principele Carol, au făcut după amiază o plimbare prin oraș.

Seara a avut loc la primărie un banchet, iar la teatrul național, prima reprezentație de gală. Mâne dimineață sfințirea bisericii Trei-Erarhi.

Aniversarea nașterii A. S. R. Principelui Carol. D. P. S. Aurelian, președintele Senatului, cu ocaziunea celei de-a XI-a aniversări a nașterii A. S. R. Principelui Carol, a adresat la Iași următoarea telegramă AA. LL. RR. Principelui și Principesei României:

AA, LL. RR. Principelui și Principesei
României

Iași.

„Sarbarea aniversării nașterii A. S. R. Principelui Carol în ilustra cetate care în capitala lui Ștefan-cet-Mare, este o zi de sărbătoare pentru toți Românii.

În numela Senatului, cu cel mai adânc respect, prezint Altețelor Voastre Regale felicitările cele mai călduroase

Vlăstar al ilustrei noastre Dinastii, născut și crescut în rodnicul de toate bunătățile pământ românesc, Principele Carol întrupează speranțele de viitor ale celor de astăzi ca și ale fragedelor generații cari se înalță odată cu iubitul Principe.

D'impreună cu țeara întreagă rugăm pe Dumnezeu să reverse asupra fiului predilect al României toate fericirile.

Mângăierea și speranța unui neam întreg, ajute Dumnezeu Principelui Carol ca la rândul său să înalțe și să preamărească România.

Să trăiți Altețele Voastre Regale!
Să trăească A. S. R. Principele Carol!
Să trăească întreaga familie princiară!

DIN DETA.

— Ședința dela 18 Octobrie. —

Oratorul ședinței de azi a fost Hellebronth Géza, care a vorbit de sine înțeles ca opozant contra proiectului polemizând mai ales cu referentul Rosenberg. Comparând referada acestuia cu referada lui dela 1899 spune că Rosenberg a

trecut printr'o metageneză curioasă, căci mai înainte era gândac, ear acum este broască După Hellebronth a luat cuvântul ministrul de comerț Hieronymi răspunzând tuturor oratorilor de pân aci, polemizând mai ales cu Polonyi, care mereu interloqua. La urmă a luat cuvântul în chestie personală Polonyi, răspunzând ministrului Hieronymi Ședința s'a ridicat la 2 și jumătate.

Din străinătate.

Convenția cu Germania. Le Temps, cu data de 17 Octombrie st. n. publică următorul articol de fond despre România:

Cancelarul imperiului german primi acuma de curând pe președintele consiliului de miniștrii din România, d. Dimitrie Sturdza, la Hamburg, într'un schimb de vederi. Cei doi oameni de stat avură mulțumirea să constate că principalele dificultăți care se opuneau la încheierea unui tratat de comerț cu regatul român erau înlăturate. O telegramă ne-a anunțat grabnicile rezultate ale acestei întrevederi decisive. Tratatul dintre București și Berlin s'a încheiat și s'a semnat.

Pentru tânărul regat danubian, în progres economic constant, această încheiere este un eveniment de mare importanță: e în adevăr prima convenție de comerț pe care a încheiat-o pe baza noului său tarif din 1904 care arată o similitudine, concretă pe calea organizării industriei naționale.

Tot pentru întâiași dată, ori cât de ciudat s'ar putea părea faptul un guvern liberal și-a pus semnătura sa pe un asemenea document dela venirea Regelui Carol.

Războiul ruso-japonez.

Masacrul din Extremul orient.

Telegramele sosite de pe câmpul de război vestesc despre un masacru atât de îngrozitor, de fanatic și fără păreche de care până azi nu s'a pomenit în istoria neamurilor. Lupta se dă cu ce vine la mână, cu sabia, cuțitul, patul puștii, pumnul, chiar și cu pietrii. Peste tot locul Rușii trag scurta, căci din naintea curagiului nemai pomenit și a mâniei turbate a Japonezilor pretutindenți se retrag în tugiă nebună, ce seamănă mai mult a panică, lăsând muniții și miile de cadavre în urma lor. Într'acea se dă ca sigur capitularea iminentă a Port-Arthurului.

Se zice în telegramele din Petersburg, că Rușii au obținut câte-va rezultate; dar prea amară este bucuria lor, căci alte telegrame vestesc, că Rușii au fost bătuti pe întregul front, așa că dacă au și avut nițică izbândă, aceea a perit ca beșica de apă. Se mai vestește, că Japonezii ar fi învoiți să pună pace, dacă țarul face propunerea. Acesta însă fudul cum au fost țarii în tot deauna până la ultima catastrofă, nici să audă nu voiește, ci se zice, că ar fi hotărât să cedeze deocamdată Mandciuria Japonezilor, până strânge armata de 600.000 la frontieră, ca să înceapă din nou campania. Socotă fără birtaș aceasta, căci diplomația japoneză încă va ști ce face, pentru a-i tăia pofta de a se mai război.

Dăm aci următoarele telegrame:

Petersburg, 18 Oct. Bătălia dela 16 Oct. a fost cea mai îngrozitoare dintre toate luptele.

Londra, 18 Oct. Vestile sosite de pe câmpul de luptă spun episoade despre felul cum se rezboiesc ambiți beligeranți. Generalul Oku se trudește acum să taie retragerea Rușilor. Raportorul de pe câmpul de război povestește, cum soldații luptă cu baionetele,

cuțitul și patul puștii. Miile răniților zac ore lungi pe câmpul de luptă, ear alții lamentează, strigând după ajutor. Nici buibutul tunurilor nu se aude de vaetul răniților, cari țipă de durere, încât și-se strânge inima de milă.

Londra, 18 Oct. Agența Reuter vestește din Tokio cu datul de ieri:

Rușii au îndreptat un atac exasperat contra pozițiilor lui Oku, ear noaptea trecută au atacat și pe Nodzu și Kuroki, însă peste tot locul au fost bătuti și respinși cu mari pierderi.

Dela Port-Arthur.

Roma 18 Oct. Generalul comandant de fort Stoessel a oferit capitulația orașului Port-Arthur sub condițiunea că Japonezii îi lasă fortul Liaotesan unde îi se afla toate lucrurile de război,

Londra, 18 Oct. Port Arthurul este de nou bombardat.

Londra, 19 Oct. Aici de nou se vorbește de pace. Japonia este înclinată să pună pace, însă Rusia a refuzat categoric.

Berlin, 18 Oct. Lui „Voss Zeitg“ îi se telegreafează: În Petersburg se vorbește, că țarul este preocupat de un nou plan de război: să renunțe deocamdată la Mandciuria și să organizeze o nouă armată de 600.000 pentru a începe de nou campania.

Petersburg. — Kuropatkin a adresat un nou raport, tot cu data de 2 Octombrie țarului: În noaptea spre 1 Oct. mari forțe japoneze au atacat corpul nostru de armată așezat pe linia râului Saho, pe marele drum mandarin: mai multe atacuri au fost respinse, dar cel din urmă a reușit și centrul corpului a fost rupt. În acest moment lupta se angaja la flancul drept.

Spre a susține trupele pe marele drum mandarin, mai multe batalioane au primit ordinul de înaintare și au permis astfel trupelor de a lua ofensiva. Ele reușiră să reia satul Șiakhepu și să reocupe pozițiile primitive.

Întăriți prin rezerve, Japonezii ne siliră să părăsim din nou Siakhopu. Dădui atunci ordin de înaintare rezervelor mele. Trupele care apărau pozițiunea, au reluat ofensiva și după o luptă crâncenă am reușit să reocupăm Șiakhopu și să respingem pe japonezii cu două kilometri înapoi.

Dincolo de acest sat, la aripa noastră dreaptă, pozițiunea trupelor a fost alarmantă. Trupele au fost atacate de front și amenințate cu o mișcare de înconjurare a flancului drept.

Șeful detașamentului ordonă înaintarea trupelor așezate în dosul frontului pe mai multe linii cari au atacat pe Japonezii de flanc.

Mai multe sate au fost luate de noi și aripa dreaptă a noastră își păstră pozițiunile sale pe linia râului Saho.

Pozițiunile trupelor noastre dela centtu erau simțitor înaintate în comparația cu celelalte trupe din pozițiunea generală. În consecință s'a ales și parțial fortificat linia flancului drept. Trupele s'au retras în aceste pozițiuni după o luptă crâncenă.

Trupele noastre se luptă de 5 zile. Multe regimente n'au dormit de loc 3 nopți. Totuși se speră pe deplin în capacitatea lor de a continua lupta. Pierderile japonezilor trebuie să fie foarte considerabile.

Audiatur et altera pars.

Lipova, 2/15 Octombrie 1904.

Onorată Redacțiune!

Sub titlul „In atențiunea Consistorului Aradan“ în un scurt articol subscris de anonimul „Unul pentru mai mulți“ și publicat în Nr. 185. a. c. a! Onoratei foii ce ridigați, se zice că dela un învățator de frunte, a venit reflexiunile publicate, referitoare la afacerea învățatorului suspins preventiv Iulian Barzu din Șiștaroveți, atribuindu-mi-se mie subscrisul toată vina, că acest învățator pe al doilea an stă suspendat etc...

Spre orientarea on. public cetitor, vă rog să binevoiți a da loc următoarelor reflexiuni, cari cred că vor face deplină lumină în cauză.

Nu înșir vorbe, ci las să vorbească actele oficioase și anume: Inaltul decis consistorial de sub Nr. 5804/903 sună: „In urma cercetării efectuate contra învățatorului Iulian Barzu din Șiștaroveți, în baza arătatilor ce s'a făcut contra numitului, Consistorul cercetând actele relative a adus următorul decis: Iulian Barzu învățator în Șiștaroveți, să suspendă preventiv din funcțiune și dela 2/3 părți din beneficiu.

Actele afacerii se transpun fiscului Consistorial spre opinie, ear la stațiunea din Șiștaroveți, să numește învățator suplent Antonie Blagoe, care se avisează a se prezenta la p. o, domn, concernent, spre a fi introdus în funcțiune cu 2/3 părți de salar, ca beneficiu.

Protopopul concernent va publica și executa acest decis.

MOTIVE:

In cursul investigațiunii ținute în Șiștaroveți, la 25 Septembrie a. c. în urma ordinului consistorial Nr. 5504/803 s'a dovedit că Iulian Barzu s'a folosit de manopere culpabile pentru a aduce în rătăcire comitetul parochial, în ce privește salarul său învățătoresc, dând chitanțe mai mici decât sumele încasate.

A încasat dela singuraticii credincioși contribuția de cult, fără să dea seamă și să conteze banii încasați.

A introdus, ca notar al comitetului parochial în protocolul de ședințe concluse cari nu s'au luat și s'au dovedit de falsificate.

A părăsit școala în mai multe rânduri și din această cauză un copil rămas fără supraveghere, a fost călcat de un car.

Iulian Barzu să poartă nereverentios și ofensător față de superiorii săi, și față cu poporul, încât a înstrăinat pe credincioși cari sunt gata să abandoneze școala confesională din pricina purtării învățatorului.

In urma acestor motive, subversând cazul prevedent în §. 11 din regulamentul disciplinar, învățatorului Iulian Barzu a trebuit să fie suspendat preventiv și până la aducerea sentinței meritoriale în cauza sa disciplinară.

Arad, din ședința consistorială ținută la 16/29 Octombrie 1904.

Suspensiunea s'a efectuat la însărcinarea mea, prin oficiul parochial concerninte.

După aceea s'a mai făcut încă și alte noi arătări și s'a mai constatat prin cercetări nouă gravanime contra învățatorului Iulian Barzu. Referitor la repunerea lui în 24 Februarie (8 Martie) 1904 am primit dela Ven. Consistoriu înalta rezoluțiune dtdo 21 Februarie (5 Martie) a. c. sub Nr. 7540/903 de următorul cuprins: „Prin ordinul nostru Nr. 1165 din 1904 am transpus în interes de serviciu pe învățatorului suplent din Șiștaroveți, Antonie Blagoe, la alta stațiune.

In legătură cu această dispoziție considerând că procesul disciplinar al lui Iulian Barzu, învățator suspendat, nu s'a finalizat încă și considerând că numitul e deja de timp îndelungat în sus pensiune, până la finalizarea cauzei sale disciplinare, dispunem, ca Iulian Barzu să fie reîntregat provisor în postul său, dar în întreg beneficiul, ceea-ce oficiul parochial din Șiștaroveți a fost avisat să execute.

La acest ordin am cunoștință officioasă, că luând despre el cunoștință comitetul parochial, acesta a rugat oficiul parochial, să nu execute ordinul, ci fiind în Dumineca proximă sinod par. convocat în alte afaceri să aducă repunerea în oficiu a lui Iulian Barzu și sinodu-

lui parochial ceea ce s'a și întâmplat, dar sinodul par. s'a opus rehabilitării lui Iulian Barzu, ba a încuiat școala, a decis trimiterea și a și trimis o deputațiune monstră la Ven. Consist. să roage a nu repune în oficiu pe inv. Iulian Barzu ci mai vârtos cerând delăturarea totală a lui, a telegrafat la ministrul de culte și la inspectorul regesc în cauză, ba tot în aceea zi, îndată după sinod s'a subscris o rugare de peste 100 de poporenți, în care a cerut dela Oficiile politice prefacerea școalei noastre confesionale în școală comunală ori de stat.

In urma acestora, am primit dela Vener. Consistor o depeșă, subscrisă de dl secretar Consistorial V. Goldiș, în care mi-se ordonează că „executarea decisului consistorial ad Nr. 1165 să se țină în suspens“ despre ce eu am și avisat îndată prin telefon oficiul parochial concerninte. Notez că cercetările la mulțimea de arătări făcute contra învățatorului I. Barzu, nu le-am făcut numai eu, ca protopop și inspector școlar, ci Ven. Consistor a exmis mai mulți investigații și anume pe d-nii: Ioan Suci din Arad, Traian Vătan din Arad, Iosif Vuculescu din Șoimoș, pe dl esactor consist. Dimitrie Muscan și pare-mi-se și pe alții, ba în timpul mai recent a însărcinat și pe dl asesor și fisc consistorial Dr. Ioan Suci în cauză, care a luat asupra-si împăcarea spiritelor din Șiștaroveți, știu că a și fost de vre-o 2 ori în cauză la fața locului, dar că ce rezultat a avut intervenirea D-Sale, până acum nu știu, tot ce știu e, că spiritele și azi sunt tot iritate contra inv. I Barzu, că chiar acum mi-a venit o nouă acuză contra lui I. Barzu, spre cercetare, și că caracterul confesional al școalei noastre devine din zi în zi tot mai mult amenințat.

Din acestea rezultă că suspensiunea preventivă a lui I. Barzu, s'a făcut prin forul competent, din cauze grave și pe baza regulamentară, că nu eu, ci oficiul paroch. a fost însărcinat să execute ordinul de repunere în oficiu în mod provizor a lui I. Barzu, și că executarea acestui ordin a fost sistată tot la ordin consist.

Deci judece Onoratul public cetitor, cine poartă vina în cauză, cred că ori cine poate fi vinovat, numai eu nu.

Ca de încheiere, îmi permit a observa că anonimului „Unul pentru mai mulți“, ca să nu scrie pentru public lucruri ce nu le cunoaște decât din povestiri, ear dacă a scris, ca să facă doară un bun seraiu învățatorului I. Barzu, apoi rău a făcut, ce a scris, de altcum nu e nici bine, nici oportun ca astfel de cauză să se tracteze în publicitate și în sine, dacă după cum se zice în foaie dl anonim este învățator de frunte, îl rog să fie și om de cinste, și când atacă persoane, să-si subscrie numele.

Sapinenti sat.

Voiu Hamsea,
protopop insp. școl.

Din Bucovina.

Sub titlul „Dieta țării“ Deșteptare din Cernăuți scrie următorul prim articol:

Ședința de Joi a fost remarcabilă prin discursurile ținute de mai mulți deputați spre a motiva propunerile lor din ședința anterioară.

Raportul numeric al Românilor în comitetul țării a rămas neatins. Rutenii și Evreii au câștigat câte un mandat întreg și au pierdut Germanii și Armeno-Polonii.

Intre deputații germani și evrei s'a dat o mică luptă de bile. A învins Dr. Straucher, atacându-se lui și deputatul Langenhan.

Dep. Wiedmann a atins în motivarea propunerii sale o boală grea a țării noastre — administrația comunală exemplar de rea. Aceeași materie a preocupat astăzi primăvara și corpurile legiuitoare a României, privitor la comunele din regat. Acolo s-au introdus impetori comunalii, a căror introducere o cere dep. Wiedmann și în Bucovina. Nu am găsit în discursul d-lui deputat momente, prin cari s'ar micșora autonomia comunală prin oficiile politice. Controlul se va exercita prin funcționarii de al comitetului electoral universal și egal la alegerile comunale. Aceasta ar fi o reformă cardinală, prin care s'ar desființa privilegiul puținilor bogătași, cari aleg în clasa primă tot atâți membri în consiliul comunal ca și masele populației din celelalte două

clase. Aceasta reformă ar avea părți bune și rele, dar ni se pare, că pentru interesele populației noastre rurale ar resulta efecte bune.

Remarcabile au fost și discursurile d-lui dep. Dr. A. Onciul privitoare la ameliorarea finanțelor țării și la crearea băncii țării. In ele sunt expuse aceleași idei din sesiunea anterioară a dietei și popularisate prin ziaristică. Interesante au fost pasagele, în cari dl Dr. Onciul a demonstrat, că guvernul nu are motiv de a nu sancționa transacțiunea privitoare la fondul de propinație, neprejudicând ca planurile fiscale. Realizarea proiectului d-lui Dr. Onciul ar produce de sigur o ameliorare abundantă a finanțelor țării și ar înlesni regularea salarelor învățătorilor și medicilor comunali.

Propunerile d-lui dep. Dr. I. cav. de Volcinski sunt foarte salutare. Realizarea lor ar fi spre binele comunelor și crescătorilor de vite. Nu ne îndoim, că dieta le va și vota.

Din Austria.

In dieta Austriei de jos s'a urmat la 14 Octombrie o discuție agitată în jurul creării a două burse de câte 600 cor. pentru doi elevi de al academiei de export din Viena, întreținută de museul comercial austriac. Deputatul Schneider, ca referent, a propus a-se enunța în condițiile concursului, că aceste burse nu se pot acorda decât concurenților de religieuna creștină. Deputatul Strobel a combătut clausula aceasta, spunând, că nu e necesară, de oare-ce acordarea și de altminteră este în mâinile comitetului provincial și afară de aceea bursierii ar fi stigmatizați din capul locului ca antisemiți (Bielohlavek: Asta nu e rușine!). Dacă jidovii n'ar fi mers în străinătate, astăzi poate n'am avea export (Sturm: N'au făcut alta în străinătate, de cât că ne-au discreditat!) Deputatul Blach susține, că clauzula aceasta are scop demonstrativ spre a arăta, că dieta Austriei este antisemită (Bielohlavek: Așa este!) Sau poate vreți a șterge egalitatea Jidovilor? (Bielohlavek: Da!) Cu asta nu veți izbuti! (Bielohlavek: Poate va mai veni odată un împărat ca Titus!). Dacă veți vedea, că Jidovii au fost detestați pretutindenea (Bielohlavek: Și noi să facem excepție?). Clauzula a mai fost combătută de baronul Lindhein, curatorul academiei de export. Apoi luă cuvântul deputatul Bielohlavek, spunând într'un discurs mai lung, că antisemiții n'au nimica contra religiei evreești, ci contra solidarității internaționale a Evreilor, care tinde cu orice preț a libera pe ucigași ca Hülsner și pe trădătorii ca Dreyfus. Nu ni-se poate cere că creăm stipendii pentru spriginirea Jidovilor. Noi suntem partid german și creștin și suntem sinceri și spunem pe față ce vrem. A mai vorbit pentru clausula deputatul Steiner, ear la sfârșit a mai luat cuvântul referentul Schneider, arătând, că Jidovii au venit cu exportul lor, după ce fabricanții creștini au creat acest export prin mărfuri solide, pe cari Jidovii le-au falsificat, discreditând exportul. Când ministrul de externe a susținut, că la București se exportează mărfuri proaste, presa evreească l'a atacat. Colegul Blach a susținut, că Evreii au fost pretutindenea prigoniți. Ați citit istoria? Știți, că în Spania timp de șapte secole s'au bucurat de egalitate și privilegiu și numai după-ce Spaniolii au fost storși și exploatați de jidovi, s'au sculat împotriva lor.

Propunerea s'a primit cu amandamentul deputatului Sturm punându-se în loc de „religiunea creștină“ cuvintele „origine arică“.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 19 Octombrie 1904.

— Moartea unui colonel român. Cetim în „Conservatorul“ că colonelul George Russet Rosnovanu a încetat din viață. Eată ce scrie organul conversatorilor români asupra decedatului:

Esit dintr'una din familiile fruntașe ale țării, trecând prin armată în care a lăsat amintiri neșterse; fiind printre aleșii soartei, ca naștere și ca avere, Rosnovanu a fost caracterul cel mai afabil, cel mai condescendent.

În cariera sa militară, colonelul Rosnovanu a jucat un rol important în timp de pace și de război. Instrucția sa militară a dobândit-o în armata rusească și trecând apoi în armata țării sale a ocupat aici cele mai înalte grade militare, slujind ca comandant de corp de model al virtuților militare. În timp de război șeful diviziei sale i-a dat însărcinarea să comande primul detașament al armatei române care a trecut Dunărea la Nicopole, și s'a pus la dispoziția comandamentului rusesc din acea cetate, în urma înfrângerii dela Plevna. Relațiunile trupelor române cu comandamentul rusesc au fost mult înlesnite prin faptul că colonelul Rosnovanu posedă limba rusască.

— **Nașterea unei archiducesa.** Archiducesa Maria Valeria, soția Archiducelui Francisc Salvator a dat naștere unui fiu. M. S. Impăratul a plecat la castelul Walsee, locul unde s'a născut noul archiduce spre a fi de față la botez.

— **Din cercuri diplomatice.** M. S. monarhul a primit pe noul ambasador și ministru plenipotențiar al Persei Isaac Khan în audiență specială, care a prezentat M. Sale credențialul său.

— **Reformele pontificelui Piu X.**

În cercurile bine informate din Vatican s'a răspândit vestea, că pontificele Piu X. are de cuget să introducă mari reforme în biserica rom. cat. din provincia Italiei: anume voște să reducă personalul de serviciu dela diferitele curți episcopesci, și să facă unele schimbări în organizația corpului cardinalilor. De sute de ani este în Italia datina ca 15 episcopi italieni cu ocaziunea denumirii lor de episcopi să capete aproape de iure și titlul de cardinal. Mai multe dintre aceste episcopi au pierdut din însemnătatea lor, așa de pildă la diecesa episcopiei de Capua aparțin 94.000 suflete, ear cele de Ancona numai 76.000. Altele ear au sporit în mod colosal, ca de pildă episcopia de Genova, și totuși șefii acestei diecese nu puteau ajunge cardinali. Acestor stări pontificele Piu X. voeste să-i pună acum capăt, dacă nu va întâmpina rezistența din partea celor interesați.

În legătură cu asta se vestește, că papa a numit episcop la Iași pe monsignorul *Camillo*.

— **Modificarea tarifului vamal.**

Citim în «Reporterul»: Cea dintâi lucrare care o va face Parlamentul român, la deschiderea lui, va fi să modifice tariful vamal — pentru a-l pune în concordanță cu convențiunea cea nouă cu Germania.

Peste 200 articole vor fi modificate. Bioururile ministerului de finanțe sunt ocupate cu noile modificări.

— **Cutremur de pământ.** În Graz s'a simțit mai zilele trecute, un ușor cutremur de pământ, care a durat mai multe secunde.

— **Crisă ministerială în Portugalia.**

Din Lissabona vine știrea telegrafică despre dimisiunea cabinetului. Causa acestei dimisiunii nu s'a comunicat.

— **Dela harnicii nostril meseriași din Sibiu.** Joi în 20 Septembrie n. c. „Reuniunea sodalilor români din Sibiu“, a îmbrăcat din nou haină de sărbătoare. Sedința literară a 9-a, ca toate celelalte premergătoare, adevărată sărbătoare au fost pentru noi, cei cu dragoste grupați sub steagul Reuniunii. Această ședință să numărăm între cele mai instructive, dovadă următoarele: Președintele nostru dl. Victor Tordășanu, după-ce bineventează numărul oaspeților și mulțumește dl. Ioan Dima Ionescu, funcționar de bancă în Bacău, Augustin Bena, elev al conservatorului din Berlin și studentului tehnic dl. Stan, pentru atențiunea și deosebita onoare, ce ne-au arătat prin asistarea la ședință, trece la descrierea istoricului „Școlii speciale de diele și de pantofărie subvenționată de stat din Sibiu“.

Ideia înființării acestei școli s'a lansat încă la 1885 în sinul „Societății industriale a pantofarilor din Sibiu“, în ajutorul căreia a

sărit „Societatea orașenilor și industriașilor sibiieni“ cu suma de 1000 fl. primită pentru scopuri industriale dela banca „Vorschussverein“, cu care s'a pus temeiul școlii. Scopul școlii este, ca cei cari cari se îndeletnicesc cu pantofăria să câștige cunoștințe temeinice teoretice și practice în această breaslă. Măestrul pantofar Emil Zillich, actualul instructor de specialitate, a fost trimis la cursul de 2 luni al școlii speciale de pantofărie din Viena, de unde reîntorcându-se, școala s'a deschis la 1 Ianuarie 1886, cu următoarele obiecte de învățământ: desenul liber desenul geometric, croitura de model, studiul picioarelor, luarea măsurii, cunoașterea materiilor și a uneltelor, cum și predarea tuturor cunoștințelor despre munca de săvârșit în laboratoriu. Timpul de învățatură s'a estins pe câte 3 luni cu începere din 1 Octombrie și până la 31 Decembrie și din 1 Ianuarie până la 31 Martie a fiecărui an. Instrucția s'a ținut în toate zilele de lucru, ear elevii au fost calfe și măestrii pantofari. La învățarea tivitului (Steppen) și arangiarea materialului (Vorrichten) a fost admise și fetele membrilor societății industriale a pantofarilor. Taxa de instrucție a fost 3 fl. lunar. Elevii prestau examen teoretic și practic, despre rezultatul căruia primesc atestate. Elevii au obligațiunea să participe cu lucrări la expozițiile ce se arangiază în Sibiu. Mijloacele de învățământ mai mari le-a procurat școala, cele de scris, desen, apoi manualele și unelte (cuțite, ace etc.) le-au procurat elevii înșiși. Obiectele pregătite, încât se confecționează din materialul elevilor, au format proprietatea acestora. Drept instructor de specialitate, care mai era dator a instrui 4 ore lunare și pe membrii societății industriale a pantofarilor. Plata instructorului se stabilea prin învoială. Supravegherea asupra institutului o exerciază o comisie exmisă din sinul ambelor societăți întemeietoare a școlii, ear supravegherea nemijlocită o are președintele societății industriale a pantofarilor. Primul curs din 1886 a avut 10 elevi, din cari 8 bărbați și 2 femei, la acărui examen numărul public asistent convingere și-a câștigat atât despre capabilitatea instructorului Zillich, cât și despre hărnicia și istețimea elevilor. Până la 1894 această școală a fost cercetată de 122 elevi calfe și măestri pantofari.

La 1894 fostul ministru de comerț și industrie Lukács Béla, cu considerare la importanța industrială a Sibiului și a ținutului, a pus în vedere însemnate ajutoare bănești din visteria statului în scopul dezvoltării și estinderii acestei școli. Asumod statificându-se școala cu sprijinul moral și material al guvernului, ajutat de însuși comitatul, de orașenii sibiieni, de camera comercială din Brașov și de cele 2 societăți alcătuitoare a ei — ea își urmează acum în restimp de preste 18 ani cursul normal, trecând prin ea aproape 300 elevi ordinari, inclusiv elevii cursurilor extraordinare, ce se țin preste vară în luna Aug. cu pantofari locuitori afară de Sibiu și în primele 2 luni ale anului cu pantofari Sibiieni. Dela 1897 la școală se primesc drept elevi ordinari calfe și învățăcei, primiți pe câte 1 an, ear aceștia pe câte 3 ani. De remarcat e că absolvenții acestei școli au fost primiți în ateliere mai mari sau ca „croitorii“ (Zuschneider Werckführer), sau ca sodali, ba mulți din ei și-au completat cunoștințele la școli superioare din străinătate. Intențiunile conducătorilor de a completa școala cu predarea cunoștințelor despre curelărit și șelărit cum și cu înființarea unui curs special pentru femei, din lipsa de mijloace materiale, au rămas până acum nerealizate.

La dispoziția școlii stă un budget de cor. 6660, la care ministrul de comerț contribuie anual cor. 4840, — orașul Sibiu cor. 600, comitatul cor. 500, camera comercială din Brașov cor. 400; societatea orașenilor și industriașilor cor. 120 și gremiul comercial Sibiian cor. 200. Din suma de cor. 6660 se dau drept stipendii și pentru provederea elevilor cor. 1680.

— **Funerariile regelui Saxon.** Din Viena vine știrea telegrafică, că la înmormântarea regelui saxon George moștenitorul de tron *Francisc Ferdinand* va reprezenta pe M. S.

— **Deputat german suicid.** Din Magdeburg se scrie, că deputatul în Rei-

chstagul german Albert Schmidt s'a culcat lângă Lilienfeld pe sine, așa că trenul l-a făcut o masă diformă. Causa faptei sale se dă c'ar fi fost un acces de nebunie.

— **Premiile-Nobel.** Din Stockholm se vestește: Academia de științe a stabilit în ședința din urma, cari universități, facultăți și savanți să fie recercați să facă propuneri pentru conferirea premiilor Nobel pe anul viitor din științele fizice și chemie. În privința conferirii premiului pentru merite pe terenul fizicii mai mulți savanți din Berlin au primit dreptul de a face propuneri, ear cât pentru premiul pentru chemie au dreptul să propună următorii: *Institutul tehnic superior* din Hannovera, profes. *Volhard* din Halle, etc. Conferirea acestor premii va avea loc la 10 Dec. c. Unele ziare pomenesesc deja și numele celor ce vor avea să fie premiați. Astfel premiul pentru științele medicale l-ar obține prof. *Koch*, cel pentru fizică *Marconi*.

— **Alegerile de deputați în Italia.**

Din Roma se telegrafează, că Marți a publicat monitorul italian decretul referitor la disolvarea camerei, punându-se terminul pentru nouele alegeri pe ziua de 6 Nov. ear pentru alegerile supletorii pe 13 Nov. Deodată cu acest decret a fost publicat și exposeul cabinetului către rege, cu care s'a motivat disolvarea și în care se cuprinde și programul cabinetului.

— **Demența profetului Ilie II.**

Din New-York se depeșează, că «profetul Ilie al II.» este preocupat în orașul Noul-Sion cu zidirea unui balon. Cum remarcă ziarele americane ironic, profetul voeste, să se folosească de balon, nu pentru a se ridica la cer, ci ca să împrăștie sedulele sale de reclamă din înălțime eterică pentru a prinde «credincioși». El speră anume, ca în felul acesta să poată câștiga mulți aderenți pentru ideile sale religioase.

Se zvonește și aceea că Ilie II. are de cuget să meargă la Paști la Ierusalim. El a «luat deja măsurile» să i-se facă o primire grandioasă, cum i-se cuvine unui profet. «Credincioși» săi îl vor întâmpina cu ramuri de olive și de palmier și între strigăte de osana. Așa se vede că profetul Ilie dă semne tot mai mari despre o alienațiune mentală neîndoioasă.

— **Ministru otrăvit.**

Ziarele de azi aduc vestea despre moartea subită a ministrului de justiție montenegrin *Miloș Santits*. Ceea-ce face să câștige în senzație această știre este supoziția, că însuși principele *Nichita* ar fi uneltit la viața sfetnicului său. Se zice, că ministrul a fost liberal și că doria reformarea constituției, ceea-ce ar fi îndemnat pe principe la aceasta crimă. În urma acestui zvon principele a încredințat cu investigarea pe niște medici vienezi.

— **Afacerea cavalerescă între deputați austriaci.** Între deputații austriaci con. Barbo și Sustersits s'a petrecut nu de mult în dieta provincială a Carintiei o scenă viforoasă, care s'a terminat cu bătăie. Din cauza asta s'a iscat un duel, respective avea să fie, căci martorii contelui au tras la îndoială cavalerismul lui Sustersits, propunând un juriu de onoare. La asta martorii celui refuzat nu s'au învoit, prin ce afacerea s'a terminat. Onoarea decl e reparată.

— **Waldeck-Rousseau contra Combes.** Familia decedatului președinte al consiliului de minisri din Franța, Waldeck-Rousseau, publică în ziarul „Figaro“ o serie de scrisori și note ale acestui om de stat, care sunt menite a dovedi, că el dezaproabă concepția succesului

său Combes, în ce privește aplicarea legii contra congregațiilor.

Nu e de admis, că aceste scrisori vor avea vreun efect.

— **Sinuciderea unui octogenar.** Craiova a fost Miercuri emoționată de surprinzătoarea veste, că bătrânul Alecu Economu, tatăl lui C. Economu, directorul prefecturii de Dolj, s'a sinucis dimineața la orele 8 jum. în locuința sa din str. Unirei, trăgându-și un glonte în tâmplă.

Moartea a fost instantanee.

Sinucigașul a lăsat o scrisoare adresată procurorului general, prin care cere să nu fie nimeni acuzat de moartea sa, deoarece fiind bolnav și prea bătrân pentru a mai spera în vindecare, nu voeste să mai fie o sarcină familiei și de-aceia își curmă singur zilele. Tot odată cerea să nu i-se facă autopsia cadavru-lui său.

Impresia produsă de această sinucidere este cu atât mai mare, cu cât bătrânul era o figură simpatică și șeful unei familii foarte considerată în oraș.

În afară de asta, cazurile de sinucidere la o etate așa de înaintată — bătrânul avea aproape 80 ani — sunt foarte rare.

Se afirmă că, cu câteva zile înainte, nefecitul fusese examinat de dl Dr. Pötărcă, care găsisse un os spart și-l prevenise că neputându-se risca o operațiune din cauza etății înaintate, este condamnat să sufere neconținut durerile ce-l munceau.

Siguranța că nu se va vindeca nici odată, l'a decis pe bătrânul Economu să-și pună capăt zilelor.

— **Raci albaștri.** Într-una din zilele trecute a fost pescuit în Dunăre (în România) un rac de o frumoasă culoare albastru-cobalt.

Racul a fost expedit viu serviciului pescăriilor din ministerul de domenii și va fi păstrat în muzeul de istorie naturală ca o curiozitate zoologică.

— **Gemeni.** În orașelul Vijnița o femeie a dat naștere la 2 copii, cari în partea de sus a corpului, erau așa de crescuți la oaltă că se priveau față în față. O operație a fost necesară ce s'a făcut imediat, însă fără rezultat, de oarece amândoi copii au murit în urma operației.

Atragem atențiunea onoratului public — asupra anunțului alui *Igaz Sándor*, ciasornicar.

— **Atragem atențiunea binevoitoare a p. t. public de dame** asupra inseratului dlui *Hauer Lajos* farmacist în ARAD (Pécskaí-út).

O ROMÂNIE MARE.

*Străbunii nostri, bravi eroi,
Din vremuri depărtate,
Ce-au războit ca niște lei
Cu dușmanii de moarte,*

*Murind în luptă ne-au lăsat
Cu sfântă moștenire:
Acestei țări să pregătim
Noroc și fericire.*

*Și limba noastră s'o păstrăm,
Credința strămoșească.
Și liber neamul românesc
De-apururi să trăiască ;*

*Iar înapoi să nu ne dăm
Când vom vedea păgânul,
Căci brav, semeț, cutezător,
Așa a fost Românul.*

*Venit-au oarde fel de fel,
Sălbateci de pe lume,
Șau vrut să ne răpească tot:
Credință, grat și nume ;*

*Dar au plecat cum au venit,
Șau risipit ca scrumul*

*Și noi în pace ne-am urmat
Cu-aceiași rîvnă drumul,*

*Cu-aceiaș dor senin, curat,
Ce-l are tot poporul
Când colo 'n zare, surîzînd
L'așteaptă viitorul.*

*Spre el dar astăzi mergem noi,
Ne facem datoria,
Căci mare vr-m în viitor
Să fie România!*

(„Gazeta Studenților“)

Viorel.

Bibliografie.

Au apărut de **Dr. Augustin Bunea** canonic metrop. 1. *Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Buteasa*, schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41 pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. *Cestiuni din dreptul și istoria bisericii românești unite*, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8° scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40 fileri. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin Bunea, costă 2 cor.

3. *Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein*, (1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă 4 cor., (pentru România 5 lei).

4. *Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu Roma*, în Schematismul arhiepiscopiei de A.-Iulia și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. *Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron*, Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. *Vechile episcopii românești: a Vadului, Geoagiuului, Silvașului și Belgradului*, Blaj 1903 8° 162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru România 3 lei).

7. *Episcopii P. P. Aron și Dionisie Novacovici*, sau istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764. Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50 fileri (pentru România 5 lei).

8. *Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse*. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Aceste cărți se pot procura dela tipografia semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spedându-se banii înaintea, — ori contra rambursă. 390 — 1

A apărut: *Curs practic de Constituția Patriei* sau drepturile și datorințele cetățenești pentru școalele populare de Iuliu Vuia director și inv. Librăria Ciurcu Brașov. Prețul 40 bani.

În editura Librăriei C. Șfetea București George Coșbuc Crestomație pentru toți Români Prețul 90 bani.

Noul abecedar de Dr. P. Spran. Nagyszeben (Sibiu). Tiparul Tipografiei arhiepiscopice 1904 prețul 40 fil.

N. Iorga, Ștefan-cel-Mare, Mihai-Viteazul și Mitropolia Ardealului 40 bani.

Convocare.

În senzul §-lui 25 al statutelor „Reuniunii învățătorilor români gr.-cat. din ținutul Hațegului“ se convoacă adunarea generală a Reuniunii la Lupeni pe ziua de 17 Octombrie st. n. c. c. cu următoarea ordine de zi:

Ședința I.

1. S. Liturgie cu invocarea S. Spirit la 8 ore a. m.
 2. Deschiderea adunării generale prin preșident.
 3. Constatarea membrilor prezenți.
 4. Raportul comitetului central.
 6. Alegerea comisiunilor:
 - a) pentru examinarea raportului comitetului central.
 - b) pentru censurarea rațiunilor pe 1903, și a proiectului de buget de 1905.
 - c) pentru examinarea raportului bibliotecarului.
 - a) pentru încasarea taxelor și înscrierea de membri noi.
 6. Prelegere practică ținută din partea învățătorului local Șandor.
 7. Disertațiuni.
- Prânz comun.

Ședința II-a la orele 3 p. m.

1. Rapoartele comisiunilor exmise în ședința I.
 2. Critica prelegerii practice.
 3. Fixarea locului proximei adunări generale.
 4. Alegerea notarului I. și a unui membru în comitet.
 5. Eventuale propuneri insinuate la preșidiu cu 8 zile înaintea adunării generale.
 6. Dispozițiunile pentru verificarea procesului verbal.
 7. Inchiderea adunării generale.
- Din ședința comitetului central ținută la 20 Septembrie 1904.

Dr. *Jacob Radu* m. p.,
vicar for. președinte,

Traian Lupea m. p.,
notar interimal.

Observare: Pentru încuarterare și pentru masa comună, domniile participanți să se însinue la Onor. dn. Atanasie Bologa paroch gr. cat. în Lupeni cel puțin cu 5 zile înainte adunării generale.

ECONOMIE.

Arad, 19 Octombrie,

Situația financiară a României.

Acum patru ani bugetul său se solda cu greul deficit de 28 milioane de franci; de atunci însă dă escedente constante care în această scurtă trecere de timp, s'au ridicat la totalul respectabil de 80 de milioane.

Strălucitul rezultat, pe care recolta cea rea a anului curent n'a putut să-l știrbească s'a obținut printr-o politică înțeleaptă inaugurată de guvernul liberal, reacționând în contra sistemului de a lăsa bugetul să meargă înainte la întâmplare, procedeu care a caracterizat mai toate administrațiile anterioare.

Cartea cea mare a datoriei publice odată fiind închisă, de vreme ce țara se putea îndestula cu propriile ei resurse fără a mai recurge la împrumuturi, România și-a recâștigat întru câțva libertatea sa de acțiune.

De altfel nu e vorba pentru ea d'a face să răsară din pământ o industrie nouă de tot. Convenția cu Germania nu e chemată să joace rolul bacheltei magice. Dacă în adevăr România fusese cunoscută până astăzi ca unul din grânarele continentului, nu mai puțin este adevărat că, în anii din urmă, desvoltase o activitate apreciabilă pe terenul industrial. A costat-o însă și multă trudă.

Expoziția de vite a soc. agrare. Nici odată nu a fost atât de multă lume la expozițiunea soc. agrare ca Duminecă. Se evaluează numărul vizitatorilor la 15.000.

După expozițiunea de cai și rimători care, s'a închis cu un succes remarcabil, urmează acum expozițiunea de vite cornute mari și mici. Taurii de rasă moldovenească și de rasă străină zmulg admirația tuturor vizitatorilor. Nu mai puțin căutată este și expozițiunea de pasări a dlui Andrei Zaharia.

Măsura laudabilă luată de ministerul lucrărilor publice, de a se acorda reducere de 50 la sută pe C. F. R. din ori-ce oraș din provincie la București, — în zilele de Sâmbătă până Luni, — a dat mijlocul de a admira expozițiunea agrară și publicului din provincie.

Dacă timpul se va menține plăcut în cursul acestei luni, expoziția va număra în fiecare zi de sârbătoare, același număr enorm de vizitatori din București și din toată țara, ca în Dumineca trecută.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.**Prăvălia de țes și deosebite instrumente****Fraților Berta**

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrássy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în țes și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în țesături pentru mobilă și edificii, cupatoare de țes de Nadrig și Meiding de primul rang. Mașine (sparker) pentru bucătăria de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dulapuri pentru ghiață

Arme Ferlach și Piper, puște pentru vânători.
Mopopol de vânzare a coaselor de oțel *Barrabás Béla* și a pumnelor de stropit contra neronosporii pe lângă o garanță de 10 ani.
Instrumente de țes etc.

Foarfece engleze Solingene verziabile, peneluri și briciuri,

Deposit exclusiv „AHOI“.

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al Instrumentului de argint: VENUS pentru cupatoare.

Comandele de provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi. 221

Igaz Sándor

clasiornier și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Primul atelier din Arad, pentru repararea de clasornice și bijuterii.

BIROU PENTRU CLĂDIRI.

Temesvár-Jozsefáros Kossuth-téren 6 sz.

STAMER VILMOS

— măiestru zidar și expertizor jurat —
primește construirea de planuri pentru zidire, acordă consiliu în orice fel de afaceri de clădire, conduce și supraveghează clădiri; reprezintă fa-bricele cele mai capabile de concurs.

Un învățăcel absolvat de școala industrială este primit ca practicant.

TIPOGRAFIA

„TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind aranjată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelări în ori-ce mărime, registre pentru bănci, invitații la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebre, cărți de vizită, etc. etc.

Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înscrise a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai tute răsunet acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.

Un candidat de avocat, cu practică în afacerile advocaționale, posedător de limba germană în ori care minut să angajează în cancelarie advocațională.
Adresa: *Vasile Pap*, cand. de avocat Madarász p. u. Nagy O.-Szalonta.

Köszeghy Sándor

tinichier.

Arad, Boros Béni-tér 16.

(Casa Vanicsek)

Primește tot felul de lucru de tinichea, (reparări de apeduct) dela execuția cea mai simplă până la cea mai artistică. Ori-ce reparație se face prompt și grabnic.

— Lucru remarcabile de specialitate, prețuri culante. —

Condițiunea principală a

FRUMSEȚEI

este, ca fața și mâinile să fie fine, ear în scopul acesta mijlocul cel mai potrivit este

Crema - Gyöngy

oare este cu desăvârșire inofensivă și face pelea fină de loc după o singură folosire.

În urma unei folosiri îndelungate mătesserii supărăcioși, alunițele și petele de ficat dispar.

Prețul un borcan 1 cor.

Săpun la Crema-Gyöngy 1 cor.

Se poate comanda dela:

farmacistul **HAUER LAJOS.**

ARAD, Pécskai-ut.

287

Telefon Nr. 135.

GELLER I.

giuvaergiu.

Arad, Piața Andrassy Nr. 14.

Palatul Hermann.

384

Deposit bogat de bijuterii, de obiecte veritabile de argint, precum și de oroloage de aur și argint.

Reparări și transformări în atelierul propriu.

Depositul și atelierul de reparare cel mai vechiu de mașine de cusut și de biciclete în Arad.

Asortiment bogat de

Mașine de cusut Singer

288

Biciclete engleze și de biciclete cu motor

Clopoțel electric și telefon.

HAMMER VILMOS

ARAD, Sabadság-tér 7. szám.

Nr. Telefonului 96.

Biuroul de arhitectură

al lui

BIRÓ ERNŐ, arhitect

— ARAD, Eötvös-utca 17 —

Pregătește ori-ce fel de planuri și acceptază tot felul de lucru aparținător în sfera arhitecturii mai

217

înalte.

BAZAR NOU!

MARFURI NOUE!

CASĂ de MODĂ și TRUSOURI PENTRU DAME

Masztig Pál, Arad,

ANDRÁSSY-TÉR 22 sz., față în față cu casa comitatului.

Au sosit mărfurile cele mai noi pentru femei și bărbați. — Mare asortiment de:

pâuze, șifon, rechisite de masă, mărfuri gata pentru dame și trusouri.

Rugând on. public să binevoiască să cerceteze cât mai des prăvălia mea bogat asortată, rămân

354

cu stimă **MASZTIG PÁL.**